

Nr 520.

Av herr **Nylander**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 242, med förslag till förordning angående försäljning av rusdrycker. m. m.

Enligt den nu gällande rusdrycksförsäljningsförordningen råder förbud att låta spritdrycker förtäras på utskänkningsställe, som erhållit tillstånd att utskänka endast vin, liksom att ha spritdrycker förvarade där eller på sådant sätt att gästerna äga tillgång till dem. Ävenledes är det förbjudet för gäst att förtära spritdrycker på sådant utskänkningsställe.

1928 års rusdryckslagstiftningsrevision har emellertid funnit påkallat att föreslå en uppmjukning av ifrågavarande bestämmelse. Enligt dess formulering av detta stadgande skulle sålunda, om tillstånd till utskänkning av vin meddelats beträffande hotell eller pensionat vid hälsobrunn på badort eller på annan plats, där kurortsrörelse eller därmed likartad verksamhet bedrivs, länsstyrelsen, därest utskänkning av spritdrycker ej äger rum på orten, kunna efter magistratens eller kommunalnämndens hörande medgiva, att gäst med vilken avtal om bespisning träffats för minst tre dagar skulle tillåtas att på utskänkningsstället förtära av honom medförda spritdrycker.

Denna undantagsbestämmelse hade av revisionen motiverats bl. a. därmed att det kan anses billigt och ur nykterhetssynpunkt ofarligt att tillåta, att då en person för vila eller rekreation under någon tid uppehåller sig på pensionat eller annat dylikt ställe, denne får förtära sina lagligen i utminuteringsväg inköpta spritdrycker liksom i sitt egentliga hem. Detta sker också i ett mycket stort antal fall, och en utbredd opinion anser, att bärande skäl saknas för det gällande förbudet häremot.

I remissyttrandena över revisionens förslag på denna punkt vitsordades ganska allmänt, att det nu gällande förbudet mot förtäring av spritdrycker på utskänkningslokaler av ifrågavarande slag i stor utsträckning överträdes. Åtskilliga instanser gävo också sitt förord till den ifrågasatta undantagsbestämmelsen, medan andra önskade giva denna en mera vidsträckt tillämpning. Sålunda anförde t. ex. överståthållarämbetet, att det nuvarande förbudet öppet överträdes på flertalet turistorter utan möjlighet för myndigheterna att ingripa effektivt däremot. Med hänsyn härtill skulle ämbetet närmast vilja förorda, att allmänt tillstånd gäves att på turistorterna förtära medhavda spritdrycker, samt att således denna möjlighet icke gjordes beroende av särskilt medgivande av länsstyrelsen. Vill man emellertid, anförde överståthållarämbetet, ej sträcka sig så långt, synes i allt fall erforderligt, att av länsstyrelsen meddelat tillstånd icke till sin verkan begränsas att avse allenast sådana gäster, med vilka avtal om bespisning träffats för minst tre dagar.

I sin proposition nr 242 med förslag till förordning angående försäljning av rusdrycker har Kungl. Maj:t avstått från att upptaga den av rusdryckslagstiftningsrevisionen förordade undantagsbestämmelsen och ännu mindre förordat en ytterligare utsträckning av denna av den bl. a. av överståthållarämbetet antydda innebörden. Kungl. Maj:t anför som motivering för sin ståndpunkt bl. a. att en författningsbestämmelse, enligt vilken gästerna på hotell och pensionat skulle tillåtas förtära medhavda spritdrycker, måste anses i och för sig allt annat än tilltalande och vidare att den föreslagna undantagsbestämmelsen skulle komma att erhålla en mycket begränsad tillämpning och alltså endast i obetydlig mån kunna medverka till en nedgång i överträdelsena mot förbudet.

Man kan, enligt motionärens mening, icke finna annat än att den uppfattning, för vilken i viss mån rusdryckslagstiftningsrevisionen och i ännu högre grad bl. a. överståthållarämbetet givit uttryck, mera är grundad på en klar insikt om förhållandena sådana de i själva verket gestaltat sig än den av Kungl. Maj:t företrädde åskådningen. Det får nämligen anses oomtvistligt, att överträdelsena mot det här ifrågakarande förbudet äro så allmänna, att de av praktiska skäl icke låta sig beivra eller med framgång bekämpa. Den bristande respekten för gällande bestämmelser sammanhänger i detta fall därmed att dessa så långt ifrån att äga stöd i den allmänna opinionen tvärtom av denna uppfattas som ur nykterhetssynpunkt helt ändamålslösa ingrepp i den personliga friheten.

Den situationen föreligger sålunda, att Kungl. Maj:t i det ögonblick, då hela rusdryckslagstiftningen efter lång väntan befinner sig under revision, förordar bibehållandet av en bestämmelse, mot vilken överträdelsor begås i en sådan omfattning att förhållandet är allmänt känt och därtill allmänt tolererat. Kungl. Maj:t tar emellertid icke konsekvensen av denna sin ståndpunkt genom att föra på tal några nya åtgärder, genom vilka dessa överträdelsor skola kunna begränsas. Propositionens syfte på denna punkt synes helt enkelt vara den att myndigheterna och allmänheten skola fortsätta att sluta ögonen för lagbrotten och den fiktionen ostört skall upprätthållas att förhållandena på detta område äro helt normala och ur lagens synpunkt klanderfria.

All lagstiftning, vilken icke äger stöd i det allmänna rättsmedvetandet, utövar ett undergrävande inflytande på den allmänna respekten för lag och ordning överhuvud taget. Detta är en gammal väl vitsordad regel. Det lär emellertid icke kunna bestridas att denna sanning i alldeles särskilt hög grad äger sin tillämpning på lagstiftningen om rusdryckerna. I många viktiga delar har denna lagstiftning numera accepterats av folkopinionen och efterlevnaden i dessa delar torde kunna betraktas som om icke fullständig så dock jämförelsevis god. För en fortsatt förbättring av tillståndet i detta avseende torde först och främst fordras ett stegrat allmänt förtroende för rusdryckslagstiftningens huvudprinciper. Utvecklingen kan helt säkert också ledas i denna riktning, men en förutsättning härför är att sådana bestämmelser utmönstras ur lagstiftningen, vilka icke kunna accepteras av rätts-

medvetandet och därför utgöra en ständig indirekt uppmaning till lagbrott. En typisk sådan bestämmelse är den här avhandlade, varför densamma i fråga om sina verkningar utan tvekan kan betecknas som ett av kräftsåren på rusdryckslagstiftningen.

De ovan nämnda skälen bilda den principiella bakgrunden till motionärens yrkande att ifrågavarande bestämmelse skall erhålla en avsevärt mycket var-sammare utformning och i görligaste mån anpassas efter de sidor av numera allmän sedvänja, vilka i själva verket icke kunna anses stå i strid mot nyk-terhetslagstiftningens anda och syfte. Men även praktiska skäl tala för en sådan uppmjukning. Även om ett ganska allmänt överträdande av förbudet mot sprituskänkning på pensionat, kurorter och dylikt i stort tolereras såväl av myndigheterna som av den allmänhet, vilken icke själv deltagar i överträ-delserna, kan det icke undvikas, att förefintligheten av ett förbud vållar stän-dig irritation. Det måste betänkas, att detta tillåtande av spritförtäring ej kan vara ett önskemål hos de företag, det här är fråga om. Det utgör i stället en eftergift åt gästernas bestämda önskemål — och om denna eftergift icke lämnades skulle i ett mycket stort antal fall med säkerhet gästen vända pen-sionatet i fråga ryggen. Så djupt rotad torde nämligen den känslan vara hos de flesta att de äga en okränkbar rätt att i denna form intaga sin egen lagligen inköpta sprit och även låta vänner njuta av denna, som om det gällde en till-ställning inom hemmets väggar.

Värdfolket på de näringsställen det här gäller ställes sålunda genom för-täringsförbudet i ett allvarligt dilemma, som ger anledning till många ytterst obehagliga konsekvenser. Det förlorar i viss mån sin auktoritet gentemot gäster, blundande myndigheter och andra iakttagare och blir därigenom lätt nog utsatt för trakasserier av olika slag. Osäkerhetskänslan och den trots allt ständiga risken dels för åtal, dels för förlust av öl- eller vinrättigheter bilda ett mycket besvärande irritationsmoment i yrkesutövningen och kunna knappast undgå att inverka menligt på resultatet av denna. Samtidigt inverkar ofta för gästernas vidkommande smusslet med spritvarorna och förnimmelsen av att kunna anställa obehag för värdfolket störande på trevnaden.

För hela den företagsgren, som alla dessa pensionat och liknande närings-ställen representera, har genom här ifrågavarande förbudsbestämmelse inträtt en prekär situation. Detta får anses desto mer beklagligt och ödesdigert som dessa enklare näringsställen — det rör sig numerärt sett företrädesvis om sådana — spela en för varje år allt mera betydelsefull roll för reselivet i vårt land. Starka krafter i samhället äro beredda att stödja och uppmuntra den stigande benägenheten för resor och vederkvickande rekreation, vilken givetvis också utgör en oskattbar tillgång för den allmänna folkhälsan. Och det är de breda lagrens rekreationsmöjligheter som behöva underlättas, icke de bättre situerade folkklassernas. För förstnämnda klientel utgöra pensionaten av den här åsyftade typen den enda tänkbara replipunkten för sommar- och vinterre-sorna. Det är sålunda ingenting mindre än ett allmänt intresse att denna företagsform beredes trivsel och tillfälle att utveckla och utvidga sig. Ett alldeles bestämt hinder häremot är emellertid kollisionen mellan å ena sidan

sedvänja och rättsmedvetande å andra sidan lagens förbud mot förtäring av egen sprit på dessa näringsställen.

Enahanda synpunkter kunna anläggas om man vill betrakta problemet med utgångspunkt från den utländska turistfrekvensen i vårt land. Som bekant befinner sig denna i mycket raskt stigande och avkastar nu över femtio miljoner kronor årligen. Det är en allmän iakttagelse att denna utländska turistström även undergått en påfallande demokratisering, som gör sig särskilt märkbar i den mån densamma rekryteras från våra nordiska grannländer. Även för de utländska turisterna gäller sålunda att de i betydande omfattning äro hänvisade till de mindre exklusiva näringsställena. I deras fall tillkommer emellertid som ett ytterligare störningsmoment att deras relativa obekantskap med landets restriktionssystem måste komma dem att finna förbudet mot spritförtäring i viss mån löjligt.

När undertecknad vill förordna ett avlägsnande i ganska stor utsträckning av det gällande förtäringförbudet av egna spritdrycker på pensionat o. dyl., kan jag emellertid därvid icke ansluta mig till den av rusdryckslagstiftningsrevisionen förordade linjen att lättnaden endast skulle medgivas gäster, med vilka avtal träffats om tre dagars spisning. Alltför många olägenheter och orättvisor skulle — såsom även framgår bl. a. av överståthållarämbetets ställningstagande — bli förenade med en sådan anordning. Härvidlag behöver endast erinras om dels att bindande avtal rörande vistelsens längd ytterst sällan träffas på dessa pensionat och dels om den mera rörliga inställning som de moderna kommunikationerna förlänat reselivet av i dag. Redan dessa båda faktorer äro ägnade att fastslå det orimliga i nämnda klausul.

Med stöd av det ovan sagda hemställes sålunda,

att riksdagen måtte besluta, att 5 kap:s par. 5 i Kungl. Maj:ts förslag till förordning angående försäljning av rusdrycker erhåller en sådan lydelse att möjlighet yppas för länsstyrelse att medgiva pensionat och därmed likställda näringsställen, vilka företrädesvis frekventeras av främlingar på orten, att låta sina gäster förtära egna medförda spritdrycker.

Stockholm den 6 april 1937.

Erik Nylander.